

„Zij zeggen: wij vergeven

Woensdag 2 september aanstaande is het honderd jaar geleden dat de dichter Willem de Mérode werd geboren. De Mérode was het pseudoniem van Willem Eduard Keuning, die het levenslicht zag in Spijk in het noorden van de provincie Groningen en van 1906 tot 1924 onderwijzer was in Uithuizermeeden. Hij geldt als de belangrijkste protestants-christelijke dichter van Nederland uit het begin van deze eeuw.

Op dinsdag 26 februari 1924 sneeuwde het in Uithuizermeeden. Om er zo weinig mogelijk ruchtbaarheid aan te geven had de burgermeester de arrestatie tot 's avonds uitgesteld. Een marechaussee belde aan bij het huis van mevrouw Van der Schaar, de hospita van de verdachte: „Is meester Keuning thuis?”. Ja, die was thuis. Er volgde een kort gesprek en de marechaussee en meester Keuning verlieten het huis. „Juffrouw van der Schaar, ik ga even weg, hoor.” Meester Keuning werd naar Uithuizen gebracht. De volgende dag ging het per spoor naar Groningen, naar het Huis van Bewaring. Daar werd Willem Eduard Keuning, alias Willem de Mérode, ingeschreven in het Register voor de Voorlopig Aangehouden met als aantekening bij Strafbbaar feit: Ontucht.

Door **Jos Visscher**

Nieuws reist snel in een klein dorp als Uithuizermeeden. Men was geschokt en verontwaardigd. Maar bovenal: totaal verrast. Zeventien jaar lang was Willem Keuning onderwijzer op de Gereformeerde lagere school geweest en „de dagen en jaren gleden zonder iets bizonders voorbij,” aldus later een oud-collega. „Niemand had ooit een woord verschil met hem.”

Er werd hier en daar wel wat gelachen om die *verviefde kerel* met z'n donkerblauwe pak, pet en grijze sokken, maar over het algemeen genoot Keuning als onderwijzer toch het nodige respect. Actief in het dorps- en verenigingsleven was hij niet. Hij gaf de voorkeur aan de privacy van zijn kamer waar hij las of schreef. „Ik vermaak me maar met lektuur, want met die dorpskinkels is toch niets te beginnen,” schreef Keuning een keer. Ook

(W. L. No. 216)

VONNIS

in de zaak van den Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Groningen, r.o. eischer bij exploit van 27 Maart 1924

Willem Eduard Keuning,
36 jaar, geboren te Spijk, gemeente Bierum, 2 September 1887, onderwijzer, wonende te Uithuizermeeden, thans gedetineerd in het huis van Bewaring te Groningen.

Foto: Annemarie Kamp

Zij zeggen: 'wij vergeven, maar ga heen!
Wij hebben met de zondaars niets gemeen.

want met die dorpskinkels is toch niets te be-
ginnen," schreef Keuning aan een vriend. Ook
de gereformeerde kerk, waar Keuning lid van
was, kon zich niet verheugen in een al te war-
me belangstelling: „Vorige Woensdagmiddag
hebben we vrij van school gehad (dankdag
voor 't gewas). Toen ben ik hier dan eens naar
de kerk geweest. Geweldig vervelend.”

Maar bij de schooljeugd was meester Keu-
ning zeer geliefd, vooral vanwege zijn zijn ver-
telkunst. Keuning vertelde niet alleen bijbel-
verhalen, maar ook - en vooral - sprookjes en
avonturenverhalen uit de wereldliteratuur.
Een oud-leerling herinnerde zich: „Op Uithu-
izermeeden was hij bij de jeugd zeer geliefd.
Om de manier van les geven, maar vooral om
zijn vertelkunst. Was 't verteluurkje aange-
broken, dan zaten we stil als muizen.”

De verhaaltjes van meester Keuning vielen
niet bij iedereen in goede aarde. Toen er een
beslissing moest worden genomen over het
ontslag van een leerkracht, werd er vanuit
kerkelijke kring druk op het schoolbestuur
uitgeoefend om Keuning te ontslaan. De notu-
len van het schoolbestuur van 11 februrari
1910 maken daar melding van, maar men
zwocht niet voor de druk: ...*Thans wordt door
hem (de voorzitter; J.V.) mededeling gedaan
van de actie die er op touw is gezet in de boe-
zem onzer Kerkelijke Gemeente om op het
Schoolbestuur drang uit te oefenen ten einde
Keuning te ontslaan (...). Om dit doel te berei-
ken en de gemoederen te bewerken worden er
middelen gebruikt die den toets der critiek
niet kunnen doorstaan. Zoo wordt o.a. door
Kl. Visscher e.a. verteld, dat Keuning den kin-
deren maar aldoor verhaaltjes zou vertellen
op school en meer dergelijke dingen, die bij
onderzoek gebleken of sterk overdreven en -
voorzover waar - van zeer onschuldigen aard
zijn.*

Uiteindelijk wordt besloten om, „na ernstig
gebed tot God”, het lot te laten beslissen. God
en lot waren Keuning gunstig gestemd: hij
mocht blijven.

In zijn poëzie stak Keuning zijn liefde voor
jongens niet onder stoelen of banken, al
verving hij in de meest erotische gedichten
'hij' door 'u'. Maar in Uithuizermeeden las
niemand zijn bundels of de tijdschriften
waarin hij publiceerde, zodat ook niemand
zich iets kon afvragen.

Maar ook op school toonde hij openlijk zijn
voorkeur voor jongens. Niet door hen licha-
melijk te benaderen, maar domweg door ze
voor te trekken. Hij gaf ze snoepgoed of boe-
ken en ontving hen regelmatig bij hem thuis.
Tot seksuele contacten kwam het niet. „Met
mij is nooit wat gebeurd. Ik geef er totaal niets
om. Als ik een jongen maar een beetje mag
verwennen,” schreef hij in een brief. Maar in
menig gedicht sprak Keuning zichzelf tegen:

*Gun mijn verdoolde zinnen eindelijk rust
Laat mij één nacht lang en gelukkig slapen.
Gun mij de volle korte eerlijkheid
Liefde te drinken en niet steeds te nippen.*
(Uit: 'Kwatrijnen', 1923)

Met meisjes - hoewel hij ze ongetwijfeld
goed behandelde - bemoeide Keuning zich
nauwelijks. Met vrouwen van zijn eigen leef-
tijd al helemaal niet. Nog een oud-leerling:

Wie God verliet, wordt van zijn volk verstoot Maar de verlaaten vinden God alleen.

„Dat hij nooit met een meisje uitging, werd
wel eigenaardig gevonden. Men dacht dat hij
op dat gebied 'bleu' was. Het hoofd der school,
S. Schipper, wilde hem een handje helpen. Het
was ouderavond en in de pauze, toen ook Keu-
ning een fris luchtje ging happen, charterde
Schipper een paar liefvallige jongedames om
hem eens stevig in de arm te nemen. Dat ge-
beurde! Keuning rukte zich los en haastte zich
naar binnen en is de hele vergadering niet
meer van zijn stoel af geweest. Commentaar:
Hai het gain vrauluuvlais an hom.”

Zijn gedichten droeg hij veelal op aan zijn
jeugdige vrienden: Jaap, Hans, M., Jaap,
Okke en Arie. Ook Reind Kuitert was een
vriend van het eerste uur met wie Keuning nog
lange tijd bleef corresponderen. Een latere fa-
voriet was Okke. Voluit Ekko Ubbens; 'Okke'
naar de omkering van zijn voornaam. Keu-
ning in een brief: „Het ideaal van een jongen
voor mij: gevoelig, een scherp verstand, en een
prachtkerel van uiterlijk.” Maar ook de
vriendschap met Okke bleef platonisch. En
daarmee bleef het conflict in Keuning be-
staan. Geloof en liefde konden elkaar niet ver-
dragen.

Hoewel Keuning nooit actief binnen de ho-
mobeweging is geweest, had hij er wel contac-
ten. Zo was hij bevriend met Ernst Groene-
velt, één van de voorvechters binnen de
homocultuur in Amsterdam, en las hij de -
voornamelijk Duitse - homobladen die in zijn
tijd bestonden en waarin vooral veel aandacht
besteed werd aan de Griekse knapenliefde.

Nadat Okke naar de landbouwschool in
Hoofddorp was gegaan, en met hem ook ande-
re vrienden voor hun opleiding uit Uithuizer-
meeden waren vertrokken, dienden zich drie
nieuwe vrienden aan: Jaap, Joop en Joop, jon-
gens van een jaar of zestien. Keuning noemde
ze: Jaap 2 (er was al een Jaap aan voorafge-
gaan), Jopie 1 en Jopie 2.

Het was eigenlijk onvermijdelijk. En het
gebeurde met Jopie 1: „Toen kon ik 't
niet meer uithouden. Toch altijd al zenuwach-
tig, was 't na mijn ziekte (zijn zoveelste: Keu-

ning had een zwak gestel; J.V.) erger ge-
den. En - 't ging mis. En misschien kon ik
zich indenken. Het ergste van 't heele ge-
veel voor mij, dat het zoo oneerlijk tegen
was” (in een brief van 1 december 1927).
„Met mij is nooit wat gebeurd. Ik geef er
niets om. Als ik een jongen maar een beetje
mag verwennen. Jopie gaf er nu wel
omdat hij zoo aardig was geweest om
willen troosten toen Okke wegging, zei ik
vooruit, fiat, laat ik het dan maar doen
was natuurlijk oer-oer-stom. Dat ge-
graag toe” (17 januari, 1927).

Het einde kwam snel. De Amsterdamse
denpolitie had al langer het vermoeden.
Ernst Groenevelt zich schuldig maakte aan
overtreding van artikel 248-bis, dat om-
treft minderjarigen strafbaar stelde. Ja
1924 ondervroeg de politie een 16-jarig
jongen over diens contacten met Groenevelt.
De vraag of de jongen namen kende van
sen die in Groenevelts' gezelschap ver-
den, herinnerde de jongen zich Eduard
lem Keuning. De Amsterdamse politie
vervolgens de burgemeester van Uithu-
izermeeden, die op zijn beurt de dorpsveld-
ter opdracht gaf het huis van Keuning
gaten te houden. Die ontdekte dat Jaap
beide Jopies er kind aan huis waren en v-
snel belastend materiaal en maakte rap-
op. Op dinsdag 26 februari 1924 werd
Keuning gearresteerd. Op 17 april werd hij
Arrondissementsrechtbank in Groning
acht maanden veroordeeld, met aftre-
voorarrrest. Bovendien werd het hem v-
den voor de periode van drie jaar het am-
onderwijzer uit te oefenen. Keuning was
schuldigd van ontucht met twee jongens
maar slechts één geval kon worden bew-

De Uithuizermeedense gemeensch-
ageerde alles behalve vergevri-
zind. Anderhalve maand voordat de zaak
Keuning voorkwam, besloot het sche-
stuur Keuning te ontslaan. Een week
werd een nieuwe onderwijzer benoemd.

De woning van Keuning werd doorzo-
belangrijke brieven en papieren verdu-
voorgoed. „Ja, van mijn archief is een

Veroordeelt de ~~schuldigverklaarde~~
ter zake voorschreven ~~hij verstekt tot~~ *gevangenisstraf* voor den tijd van
acht maanden
in ~~gevangenisstraf~~
Bepast den duur der vervangende ~~hechtenis~~ op ~~dag~~
tuchtschoolstraf ~~op~~ ~~we~~

Beveelt dat de straf ~~niet~~ zal worden ondergaan, tenzij de Rechter later anders
mocht gelasten, op grond dat de veroordeelde zich vóór het einde van een proeftijd
van ~~jaren~~ jaren aan een strafbaar feit heeft schuldig gemaakt en na te melden
bijkomende voorwaarden niet heeft nageleefd: stelt als zoodanig: dat de beklagde

*Ontbrek hem van het recht het ambt van onder-
wijzer te bekleeden voor den tijd van drie jaren*

„hebben met zondigheidszonden als mets gemeen.
Wie God verliet, wordt van zijn volk verstootten
Maar de verlaatenen vinden God alleen.

„Dat hij nooit met een meisje uitging, werd wel eigenaardig gevonden. Men dacht dat hij op dat gebied 'bleu' was. Het hoofd der school, S. Schipper, wilde hem een handje helpen. Het was ouderavond en in de pauze, toen ook Keuning een fris luchtje ging happen, charterde Schipper een paar liefvallige jongedames om hem eens stevig in de arm te nemen. Dat gebeurde! Keuning rukte zich los en haastte zich naar binnen en is de hele vergadering niet meer van zijn stoel af geweest. Commentaar: Hai het gain vrauluuvlais an hom.”

Zijn gedichten droeg hij veelal op aan zijn jeugdige vrienden: Jaap, Hans, M., Jaap, Okke en Arie. Ook Reind Kuitert was een vriend van het eerste uur met wie Keuning nog lange tijd bleef corresponderen. Een latere favoriet was Okke. Voluit Ekko Ubbens; 'Okke' naar de omkering van zijn voornaam. Keuning in een brief: „Het ideaal van een jongen voor mij: gevoelig, een scherp verstand, en een prachtkerel van uiterlijk.” Maar ook de vriendschap met Okke bleef platonisch. En daarmee bleef het conflict in Keuning bestaan. Geloof en liefde konden elkaar niet verdragen.

Hoewel Keuning nooit actief binnen de homobeweging is geweest, had hij er wel contacten. Zo was hij bevriend met Ernst Groenevelt, één van de voorvechters binnen de homocultuur in Amsterdam, en las hij de -voornamelijk Duitse - homobladen die in zijn tijd bestonden en waarin vooral veel aandacht besteed werd aan de Griekse knapenliefde.

Nadat Okke naar de landbouwschool in Hoofddorp was gegaan, en met hem ook andere vrienden voor hun opleiding uit Uithuizermeeden waren vertrokken, dienden zich drie nieuwe vrienden aan: Jaap, Joop en Joop, jongens van een jaar of zestien. Keuning noemde ze: Jaap 2 (er was al een Jaap aan voorafgegaan), Jopie 1 en Jopie 2.

Het was eigenlijk onvermijdelijk. En het gebeurde met Jopie 1: „Toen kon ik 't niet meer uithouden. Toch altijd al zenuwachtig, was 't na mijn ziekte (zijn zoveelste: Keu-

ning had een zwak gestel; J.V.) erger geworden. En - 't ging mis. En misschien kunt u 't zich indenken. Het ergste van 't heele geval is voor mij, dat het zoo oneerlijk tegen Okke was” (in een brief van 1 december 1927). En: „Met mij is nooit wat gebeurd. Ik geef er totaal niets om. Als ik een jongen maar een beetje mag verwennen. Jopie gaf er nu wèl om, en omdat hij zoo aardig was geweest om mij te willen troosten toen Okke wegging, zei ik: nou vooruit, fiat, laat ik het dan maar doen. Het was natuurlijk oer-oer-stom. Dat geef ik graag toe” (17 januari, 1927).

Het einde kwam snel. De Amsterdamse zedenpolitie had al langer het vermoeden dat Ernst Groenevelt zich schuldig maakte aan overtreding van artikel 248-bis, dat ontucht met minderjarigen strafbaar stelde. Januari 1924 ondervroeg de politie een 16-jarige jongen over diens contacten met Groenevelt. Op de vraag of de jongen namen kende van mensen die in Groenevelts' gezelschap verkeerden, herinnerde de jongen zich Eduard Willem Keuning. De Amsterdamse politie tipte vervolgens de burgemeester van Uithuizermeeden, die op zijn beurt de dorpsveldwachter opdracht gaf het huis van Keuning in de gaten te houden. Die ontdekte dat Jaap en de beide Jopies er kind aan huis waren en vond al snel belastend materiaal en maakte rapport op. Op dinsdag 26 februari 1924 werd Keuning gearresteerd. Op 17 april werd hij door de Arrondissementsrechtbank in Groningen tot acht maanden veroordeeld, met aftrek van voorarrest. Bovendien werd het hem verboden voor de periode van drie jaar het ambt van onderwijzer uit te oefenen. Keuning werd beschuldigd van ontucht met twee jongens, maar slechts één geval kon worden bewezen.

De Uithuizermeedense gemeenschap reageerde alles behalve vergevingsgezind. Anderhalve maand voordat de zaak van Keuning voorkwam, besloot het schoolbestuur Keuning te ontslaan. Een week later werd een nieuwe onderwijzer benoemd.

De woning van Keuning werd doorzocht en belangrijke brieven en papieren verdwenen voorgoed. „Ja, van mijn archief is een hoop

In Spijk zal op 2 september een herdenkingsplaat in de gevel van Willem Eduard Keunings' geboortehuis worden onthuld. Een van de oud-leerlingen van de dichter, de 81-jarige Ekko Ubbens uit Assen, speelt een belangrijke rol bij de herdenking in Uithuizermeeden. Zonder het te vermoeden heeft Ubbens Keuning, alias Willem de Mérode, tot veel gedichten geïnspireerd. Menig gedicht werd opgedragen 'aan Okke' (omkering van Ekko). Ubbens onthult aan de Lijnbaan in Uithuizermeeden een gedenksteen van 2,5 meter hoog. Deze steen, die is ontworpen door de beeldhouwer Fred Mennens, stelt een aantal spitsbogen van Groninger baksteen voor, waarop een kubus rust met teksten uit het werk van Keuning.

In het Uithuizermeeden verzameld tweede bladzijde exposé leven is gewog te Utrecht Amersfoort Tot be Uithuizermeeden kerk. D. gevoel historisch Hans V. Keuning diens v

verdwenen,” schreef Keuning, „door stand en opzettelijke onwil. Duizenden, al mijn dagboeken en manuscripten. Het heeft me jarenlang verdriet gedaan.

In zijn cel werd Keuning opgezocht door de dominee, die was uitgezonden door de voormalige Kerkeraad. In de notulen van de vergadering van medio maart 1924 wordt gesproken over dat gesprek: *De Praes. heeft gezegd, dat de heer Keuning te hebben gesproken over zondig leven; Keuning had bekend, met die zonde te hebben geworsteld, maar niet mee breken. De Praes. is van mening dat er schuldbesef bij den gevallen aanwezige is, en berouw van zijn zonden.*

Maar daarmee was men niet tevreden. Keuning werd niet toegelaten tot de kerk, wel Keuning schuldbesef en berouw. Het bleek, en de kerk dus zijn zonden had vergeven, werd hij onder de eerste straffen van de kerkelijke censuur gesteld en mocht Avondmaal meer vieren.

Op 24 oktober 1924 was Willem Keuning weer vrij man. Na een korte periode vestigde hij zich definitief in het vrijstaande ballingoord Eerbeek.

Maar de kerk liet niet los. Twee weken later werd Keunings vrijlating lag zijn geval weer bevestigd. Een dominee en een ouderling bezocht Keuning om 'met hem over zijne zonden te spreken'. Later schreef Keuning in een brief: „Ik moest bekennen dat een jongen niet mag houden. En dat kon ik niet. Zou ik niet van Okke hebben mogen houden. En omdat ik dat niet kon, ben ik ook verstokte zondaar geworden, die roepen het kwade.”

Maar nog was het niet voorbij: hoewel de Kerkeraad eerder aan Keuning had gezegd dat er geen twijfel bestond aan de onschuld van diens berouw, moest Keuning nog eens persoonlijk naar Uithuizermeeden komen om daar voor de Kerkeraad zonden te belijden. Keuning wilde wel maar schriftelijk zijn berouw herhalen, ma

Veroordeelt de ~~schuldig~~ schuldigverklaarde
 ter zake voorschreven bij ~~verstek~~ *gevangenisstraf* tot *acht maanden* voor den tijd van
~~in~~ *acht maanden*
 gelibbeete van
 Bevest den duur der vervangende hechtenis tuchtschoolstraf op ~~dag~~ *we*
 Beveelt dat de straf niet zal worden ondergaan, tenzij de Rechter later anders mocht gelasten, op grond dat de veroordeelde zich vóór het einde van een proeftijd van ~~jaren~~ *jaren* aan een strafbaar feit heeft schuldig gemaakt en na te melden bij ~~andere~~ voorwaarden niet heeft nageleefd: stelt als zoodanig: dat de ~~beklaagde~~ *ontrekt hem van het recht het ambt van onderwijzer te bekleeden voor den tijd van drie jaren.*

even, maar ga heen!

rechtbank te Groningen,

en

ing,

, 2 September

den, thans ge-

ingen.

Keuning, die om zijn homoseksuele geaardheid acht maanden gevangen heeft gezeten, heeft 24 dichtbundels gepubliceerd en werkte onder meer mee aan 'Opwaartsche Wegen', het belangrijkste literaire tijdschrift uit protestantse kringen in die jaren. In zijn werk komt herhaaldelijk het conflict tussen vroomheid en homoseksualiteit aan de orde. Mede op aandringen van Keunings' biograaf Hans Werkman besteedt de gemeente Uithuizermeeden woensdag veel aandacht aan dit feit. Zo op het oog een lovenswaardig initiatief,

maar is men dan nu al vergeten dat het juist die gemeente Uithuizermeeden is geweest die Keuning na diens arrestatie heeft laten vallen? Met name de gereformeerde kerk heeft destijds op z'n zachtst gezegd weinig mededogen getoond. En uitgerekend in de gereformeerde kerk wordt woensdag een herdenkingsbijeenkomst gehouden. 'Heer, liefde hebt Gij van mij weggenomen/maar ook 't gehuichel van de schijnbaar vromen'. Nog niet helemaal, dus

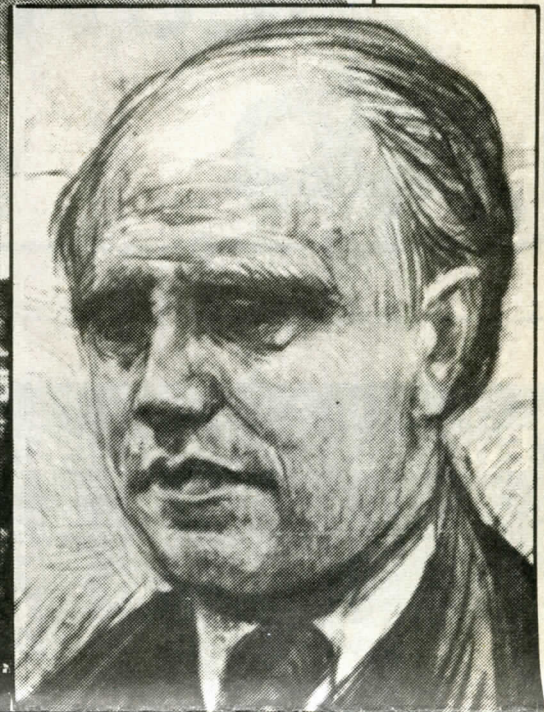
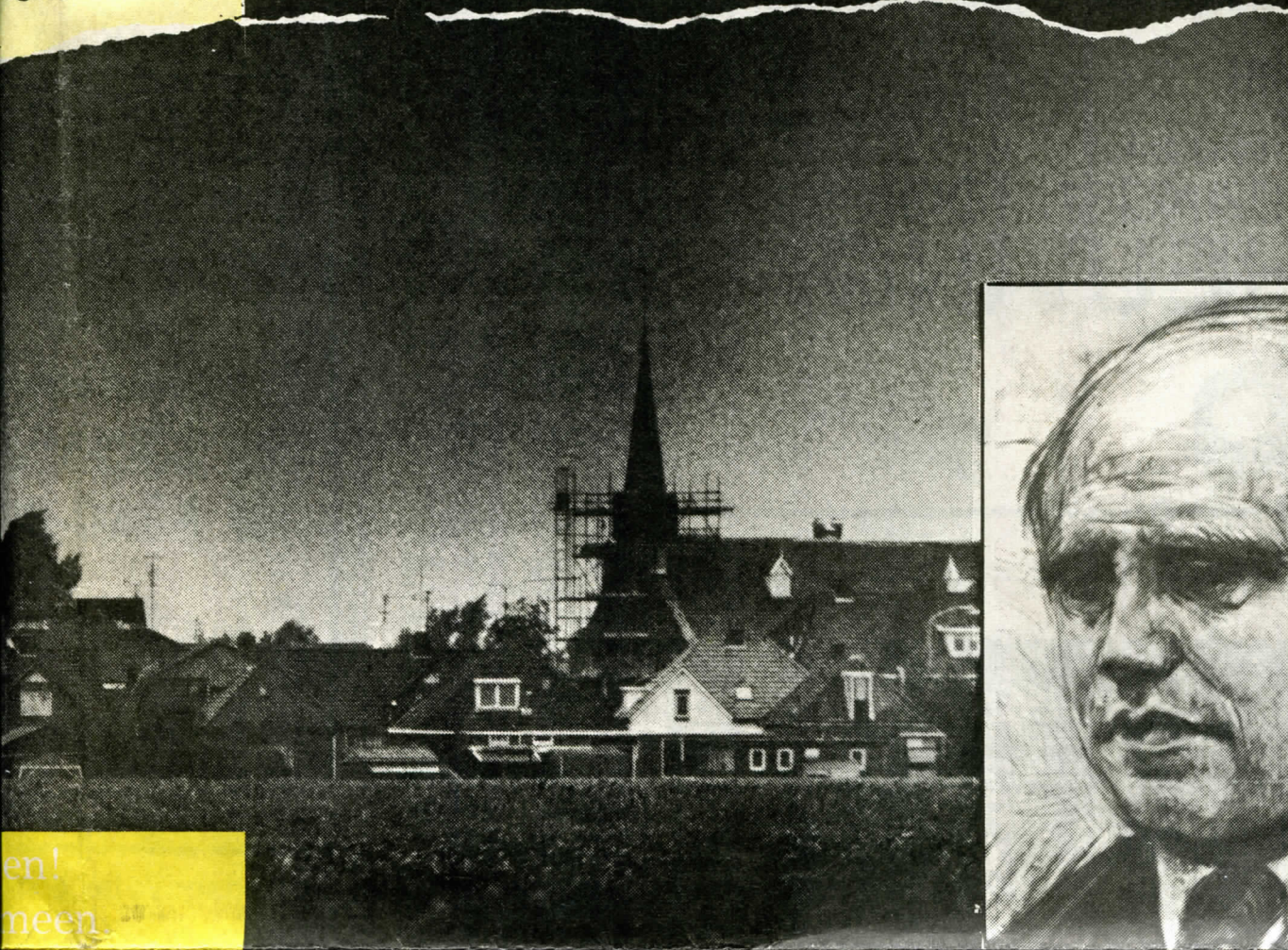
Drents
Groningse
Pers

Zaterdag 29
augustus
1987

De Gereformeerde lagere school van Uithuizermeeden omstreeks 1917 op schoolreisje naar Paterswolde. Op de achterste rij, vierde van links: Jaap 1; zesde van links Ekko Ubbens (Okke); zevende van links: Willem Eduard Keuning.

▼ Willem Eduard Keuning (1887-1939). Portret van Alfred Löb.

en!
meen
verstooten

erstootten.
n.

stel; J.V.) erger gewor-
En misschien kunt u 't
gste van 't heele geval is
oneerlijk tegen Okke
(1 december 1927). En:
beurd. Ik geef er totaal
ongen maar een beetje
gaf er nu wèl om, en
was geweest om mij te
ke wegging, zei ik: nou
et dan maar doen. Het
er-stom. Dat geef ik
(1927).

l. De Amsterdamse ze-
ger het vermoeden dat
schuldig maakte aan
el 248-bis, dat ontucht
afbaar stelde. Januari
litie een 16-jarige jon-
en met Groenevelt. Op
namen kende van men-
s' gezelschap verkeer-
ngen zich Eduard Wil-
sterdamse politie tipte
meester van Uithuizer-
urt de dorpsveldwach-
uis van Keuning in de
ontdekte dat Jaap en de
nhuis waren en vond al
aal en maakte rapport
ruari 1924 werd Keu-
7 april werd hij door de
vank in Groningen tot
deeld, met aftrek van
n werd het hem verbo-
n drie jaar het ambt van
nen. Keuning werd be-
ht met twee jongens,
kon worden bewezen.

dense gemeenschap re-
behalve vergevingsge-
nd voordat de zaak van
besloot het schoolbe-
slaan. Een week later
rwijzer benoemd.
ning werd doorzocht en
n papieren verdwenen
ijn archief is een hoop

voor den tijd van

dag
we

lechter later anders
e van een proeftijd
t en na te melden
at de beklagie

van onder
drie jaren.

In Spijk zal op 2 september een herdenkingsplaat in de gevel van Willem Eduard Keunings' geboortehuis worden onthuld. Een van de oud-leerlingen van de dichter, de 81-jarige Ekko Ubbens uit Assen, speelt een belangrijke rol bij de herdenking in Uithuizermeeden. Zonder het te vermoeden heeft Ubbens Keuning, alias Willem de Mérode, tot veel gedichten geïnspireerd. Menig gedicht werd opgedragen 'aan Okke' (omkering van Ekko). Ubbens onthult aan de Lijnbaan in Uithuizermeeden een gedenksteen van 2,5 meter hoog. Deze steen, die is ontworpen door de beeldhouwer Fred Mennens, stelt een aantal spitsbogen van Groninger baksteen voor, waarop een kubus rust met teksten uit het werk van Keuning.

In het Bommelhoes in Uithuizermeeden wordt het eerste exemplaar aangeboden van zijn verzamelde gedichten, een tweedelige uitgave van bijna 1700 bladzijden. Daarna wordt een expositie geopend die aan het leven en het werk van de dichter is gewijd. Deze expositie zal ook nog te zien zijn in Groningen, Utrecht, Amsterdam en Amersfoort. Tot besluit van de herdenking in Uithuizermeeden is er een bijeenkomst in de gereformeerde kerk. Daar wordt het woord gevoerd door onder anderen de historicus dr. G. Puchinger en Hans Werkman, biograaf van Keuning en samensteller van diens verzamelde gedichten.

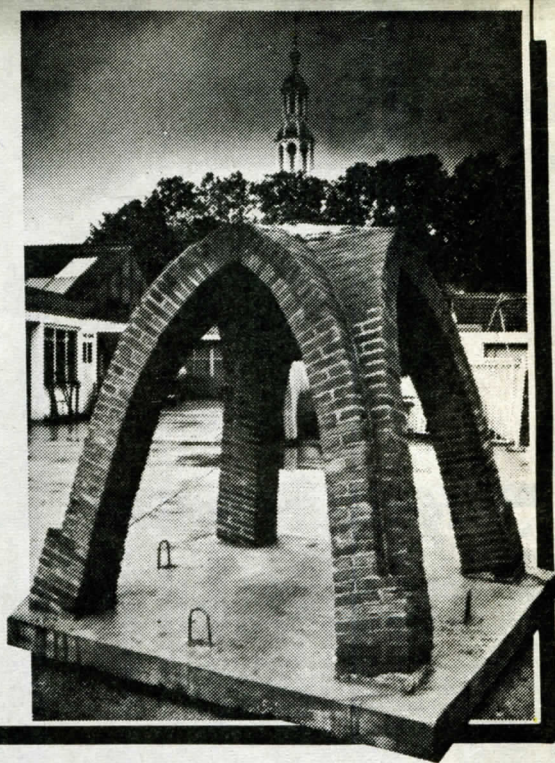

Foto: Anne Marie Kamp

verdwenen," schreef Keuning, „door onverstand en opzettelijke onwil. Duizenden brieven, al mijn dagboeken en manuscripten (...) Het heeft me jarenlang verdriet gedaan.”

In zijn cel werd Keuning opgezocht door de dominee, die was uitgezonden door de Gereformeerde Kerkeraad. In de notulen van de vergadering van medio maart 1924 wordt verslag gedaan van dat gesprek: *De Praes. deelt mee, het bel. lid W.E. Keuning te hebben bezocht en heeft met hem gesproken over zijn zondig leven; Keuning had bekend, reeds lang met die zonde te hebben geworsteld, maar kan er niet mee breken. De Praes. is van meening, dat er schuldbesef bij den gevallen broeder aanwezig is, en berouw van zijn zonde.*

Maar daarmee was men niet tevreden. Hoewel Keuning schuldbesef en berouw had getoond, en de kerk dus zijn zonden had kunnen vergeven, werd hij onder de eerstrap van de kerkelijke censuur gesteld en mocht geen Avondmaal meer vieren.

Op 24 oktober 1924 was Willem Keuning weer vrij man. Na een korte periode elders, vestigde hij zich definitief in het vrijwillige ballingoord Eerbeek.

Maar de kerk liet niet los. Twee weken na Keunings vrijlating lag zijn geval weer ter tafel. Een dominee en een ouderling bezochten Keuning om 'met hem over zijne zonden te spreken'. Later schreef Keuning in een brief wat de uitkomst van dat gesprek was geweest: „Ik moest bekennen dat een jongen niet van een jongen mag houden. En dat kon ik niet. Zou ik niet van Okke hebben mogen houden? En omdat ik dat niet kon, ben ik ook daar de verstokte zondaar geworden, die roemde in het kwade.”

Maar nog was het niet voorbij: hoewel de Kerkeraad eerder aan Keuning had geschreven dat er geen twijfel bestond aan de oprechtheid van diens berouw, moest Keuning ook nog eens persoonlijk naar Uithuizermeeden komen om daar voor de Kerkeraad zijn zonden te belijden. Keuning wilde wel nog eens schriftelijk zijn berouw herhalen, maar wei-

gerde naar Uithuizermeeden te komen. Eerder zou hij breken met de kerk, zo schreef hij terug. De Kerkeraad besloot „dezen broeder nog eens ernstig te vermanen”.

Op 16 april was de breuk definitief. De notulen van de Kerkeraad vermelden: *Om Keuning nog van hier persoonlijk te bezoeken, acht de kerkeraad niet wenschelijk daar reeds veel is gedaan om dezen broeder te behouden. Besloten wordt Keunings schrijven te aanvaarden, waarin hij meer dan ééns zijn lidmaatschap der Ger: Kerken opzegt.*

En de roddel? Die tierde welig. Zeker toen de breuk met de kerk een feit was. Vijftig jaar later bekende een oude inwoner van Uithuizermeeden: „Doar is deur ons volk zoveul bie knooid en logen, dat ik er nog rood ien haals van word as ik er aan denk”.

En woensdag aanstaande, we schrijven dan 2 september 1987, herdenkt Uithuizermeeden 'zijn' beroemdste inwoner. Willem Eduard Keuning krijgt een standbeeld en - o, ironie! - in de gereformeerde kerk vindt een herdenkingsbijeenkomst plaats. Hoe snel men toch vergeet:

*Vrijmoedig heb ik in Uw tuin gedwaald,
De schoonste rozen heb ik stout gehaald.
O 't droomen van hun donkerroode zoetheid!
Helaas, helaas, ik heb ze duur betaald.*

*Heer, liefde hebt Gij van mij weggenomen,
Maar ook 't gehuichel van de schijnbaar vromen.*

*Zij dringen ver van zondaars zich tezaam.
't Is goed, laat mij maar eenzaam tot U komen.*

*Zij zeggen: 'wij vergeven, maar ga heen!
Wij hebben met de zondaars niets gemeen.
Wie God verliet, wordt van Zijn volk verstootten'.
Maar de verlaatnen vinden God alleen.*